

Staat het normenhuis op instorten?

Door het gerechtshof 's-Gravenhage is op 16 november 2010 een uitspraak gedaan over de status van NEN-normen, die genoemd worden in het Bouwbesluit 2003 of in de Regeling Bouwbesluit 2003. Het gerechtshof heeft geoordeeld dat normen waarnaar wordt verwezen in de bouwregeling geen algemeen bindend voorschrift zijn.

Als motivatie geeft het gerechtshof dat normen geen wetten zijn, en niet worden vastgesteld op grond van een regelgevende bevoegdheid. De wetgeving staat nog altijd toe om af te wijken van een norm, mits een gelijkwaardig resultaat (gelijkwaardigheidbeginsel) wordt bereikt. Misschien ook een leuke uitspraak voor het wel of niet hanteren van machineveiligheidsnormen.

Eind jaren tachtig van de vorige eeuw hebben de opstellers van de Europese Richtlijnen in al hun wijsheid bedacht dat het regelen van allerlei technische aspecten binnen een Europese Richtlijn ondoenlijk zou zijn. Men was tot de conclusie gekomen dat het traag verschijnen van allerlei Europese Regelgeving veroorzaakt werd door het niet eens kunnen worden over allerlei technische aspecten, en daarmee de inhoud van een Richtlijn. Nieuwe Aanpakrichtlijnen werd daardoor het gevleugelde woord. Het idee was om een nieuw systeem op te zetten om alles globaal te regelen in de Richtlijnen en de technische details uit te werken in geharmoniseerde normen. Op zich een goed idee. Bijkomend voordeel was dat normen ook, eenvoudiger dan wetgeving, aan de stand van de techniek aangepast zouden kunnen worden. Wel werd er duidelijk vastgelegd dat normen 'normen' zouden blijven en een karakter van niet-verbindend moesten hebben (overweging 18 Machinerichtlijn 2006/42/EG). Een gelijkwaardige oplossing moest altijd mogelijk zijn. Volgens mij is dit geheel in lijn met de uitspraak van het gerechtshof.

Tijd voor bezinning

Wat betekent dit nu voor de machineveiligheidsnormen? Dat kan ik niet meteen invullen. Maar toch zou ik een discussie ten aanzien van deze normen op gang willen brengen aan de hand van twee voorbeelden. Degenen die de laatste jaren de verschuivingen op normgebied nauwlettend gevolgd hebben, zullen echter weleens een ander gevoel hebben gekregen. De laatste tijd kunnen machinebouwers maar weer diep in hun buidel tasten, de normen die ze al eens hadden gekocht te vervangen, aangezien de normen nu in conformiteit met de nieuwe Machinerichtlijn 2006/42/EG moeten zijn. Soms komt men daarbij bedrogen uit. Een praktijkvoorbeeld is de NEN-EN-349 en de nieuwe NEN-EN-349+A1. Als men de laatste norm koopt, en dat doet men want men wil toch up-to-date zijn, dan komt men tot de ontdekking dat de norm bijna exact hetzelfde is. Er is alleen een bladzijde (ANNEX ZB) toegevoegd, waarop vermeld wordt dat de norm in conformiteit met de eisen van de Machinerichtlijn 2006/42/EG is. Was deze norm dat zonder deze extra bladzijde dan niet? Waarom niet aangeven dat de norm gewoon geschikt was en blijft, ook voor de nieuwe Machinerichtlijn? Maken kopers van de nieuwste normen zo soms geen nodeloze kosten?

Waarde aan normen

Als tweede voorbeeld de aandacht die soms wel erg toegespitst wordt op bepaalde normen. Zo wordt er al een aantal jaren geroepen dat de categorie-indeling volgens de NEN-EN-954/1 niet meer toegestaan is (in verband met het uitstel tot eind 2011 moeten we hier eigenlijk 'zal zijn' lezen). Er wordt ook geroepen dat we allemaal moeten gaan leven met het Performance Level volgens de NEN-EN-ISO-13849/1 of het Safety Integrity Level volgens de EIC 62061. Er valt vanalles te zeggen over deze normen, en in allerlei artikelen en lezingen is het meeste ook al gezegd. Maar is ook hier niet het principe van het kunnen bedenken en toepassen van een gelijkwaardige oplossing mogelijk? Vraag niet hoe dit praktisch of technisch gerealiseerd zou moeten worden. Het gaat echter om het feit dat we normen aan het verheffen zijn tot een status, die ze wettelijk gezien niet hebben en nooit zullen krijgen. Sommigen, waaronder natuurlijk het NEN, zullen altijd de belangrijkheid van het hanteren van normen blijven benadrukken. Zij hechten veel waarde aan normen, maar is dit dezelfde waarde die engineers aan de normen geven? Tegen de achtergrond van de uitspraak van het gerechtshof en het oorspronkelijke denken van de Europese Regelgeving kan men niet aan de normen de explicietheid toe-kennen, die er op de één of andere manier de laatste tijd wel aan toegekend wordt. Tijd voor bezinning, ook binnen de robotwereld.

Gebruiksabonnement

Nog even tot slot nog een gedachte. Is het huidige normenbestel van publiceren en kopen nog wel van deze tijd? Wordt het niet tijd voor een andere (nieuwe) aanpak? Misschien is het een idee om over te gaan naar een online normendatabank en een vorm van een gebruiksabonnement. De vergoeding van het gebruik van normen zou dan in relatie kunnen staan met het aantal keren dat men de databank raadpleegt. Kleine gebruikers betalen dan minder dan grote gebruikers. In het verlengde daarvan past de oproep van het bedrijfsleven, die direct na de uitspraak in de media te lezen was, om een aantal normen algemeen toegankelijk te maken en vrij beschikbaar te stellen. Misschien stemt u als lezer met deze oproep in. Vraag blijft of het huidige normenhuis in stand gehouden gaat worden en rechtovereind blijft staan, of dat het huidige systeem zal instorten. Wie weet?

